

Nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet

(Invoering nieuw indexcijfer)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

1. Zoals bekend, volgen de pensioenbedragen ingevolge de Algemene Ouderdomswet en die ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet, alsmede het bedrag, waarover maximaal premie ingevolge die wetten wordt geheven, de wijzigingen in de algemene welvaart.

Bij de totstandkoming van de Algemene Ouderdomswet werd het standpunt ingenomen, dat een binding van de bedoelde bedragen aan de regelingslonen de meest aanbevelenswaardige concretisering van bovengenoemd uitgangspunt vormde. Waar toen het gewogen gemiddelde indexcijfer der regelingsuurlonen van volwassen mannelijke handarbeiders naar de stand op de laatste dag van elke maand in de sectoren nijverheid, transport en landbouw te zamen het meest omvattende indexcijfer was, dat ter beschikking stond, werd dat indexcijfer ingevolge artikel 9, zesde lid, van de Algemene Ouderdomswet juncto het Koninklijk besluit van 5 september 1956 (*Stb.* 490) als maatstaf genomen.

Men was zich er wel van bewust, dat tegen deze maatstaf bezwaren konden worden ingebracht. In de toelichting op het ontwerp-Algemene Ouderdomswet (algemeen deel, blz. 34) (Gedrukte stukken, Zitting 1954—1955, nr. 4009) werd dan ook reeds opgemerkt, dat, indien er een meer representatief indexcijfer der regelingslonen zou worden berekend, daarop zou kunnen worden overgeschakeld.

2. Blijkens de in maart van dit jaar verschenen publikatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek, getiteld „Indexcijfers van regelingslonen”, heeft dat bureau nieuwe indexcijfers der regelingslonen samengesteld, nl. een nieuw indexcijfer voor de uurlonen en een nieuw indexcijfer, betrekking hebbende op week- en maandlonen, welke meer representatief zijn dan het thans gebruikte. De nieuwe indexcijfers (voor alle werknemerscategorieën) hebben nl. betrekking op groepen van werknemers, die in totaal ongeveer 90 pct. van de totale loonsom ontvangen — ook de lonen van volwassen vrouwen en administratief personeel zijn in dat cijfer verwerkt —, terwijl het thans gebruikte indexcijfer slechts betrekking heeft op mannelijke handarbeiders in een beperkt aantal bedrijfstakken.

Voorts is in de nieuwe indexcijfers — anders dan in het thans gevolgde cijfer — de vakantietoeslag begrepen, welke toch gerekend moet worden een onderdeel van het gegarandeerde loon te zijn.

Bovendien heeft het wegingsschema, dat bij de nieuwe indexcijfers wordt gehanteerd, betrekking op de verdeling van de arbeiders in de verschillende bedrijfstakken in 1954, terwijl het thans geldende cijfer als basis voor het wegingsschema 1947 heeft.

Naar de mening van de ondergetekende verdient het in verband met het vorenstaande aanbeveling op een van de nieuwe indexcijfers over te gaan.

Het verschil tussen de beide nieuwe cijfers is, dat bij het indexcijfer voor de week- en maandlonen, anders dan bij het indexcijfer voor uurlonen, de invloed van de werktijdverkorting is geëlimineerd.

De ondergetekende is van oordeel, dat een stijging van het indexcijfer als gevolg van werktijdverkorting, waarbij immers het inkomen in geld niet toeneemt, niet tot een verhoging van

de pensioenbedragen behoort te leiden. Evenmin acht hij een stijging van de premie-inkomensgrens als gevolg van een verhoging van het indexcijfer in verband met werktijdverkorting juist. Bij een keuze tussen de twee nieuwe indexcijfers gaat zijn voorkeur dan ook uit naar dat betreffende week- en maandlonen, waarbij, zoals gezegd, de invloed van de werktijdverkorting is geëlimineerd.

Ten einde de overgang naar dit nieuwe indexcijfer mogelijk te maken, dienen, waar ingevolge artikel 9, zesde lid, van de Algemene Ouderdomswet en ingevolge artikel 21, zesde lid, van de Algemene Weduwen- en Wezenwet onder indexcijfer der lonen wordt verstaan het nader bij algemene maatregel van bestuur aan te geven gewogen gemiddelde indexcijfer der uurlonen van volwassen arbeiders, de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet te worden gewijzigd.

3. Omtrent het tijdstip en de wijze, waarop voor wat betreft de pensioenbedragen en de premie-inkomensgrens van het oude naar het nieuwe indexcijfer kan worden overgeschakeld, zij het volgende opgemerkt.

a. Pensioenbedragen

De laatste verhoging van de pensioenbedragen krachtens de Algemene Ouderdomswet en die ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet, welke op 1 april 1960 is ingegaan, is gebaseerd op het thans geldende indexcijfer der uurlonen per 30 april 1960.

Ingevolge de bepalingen van artikel 9, tweede lid, van de Algemene Ouderdomswet en artikel 21, tweede lid, van de Algemene Weduwen- en Wezenwet zal een volgende automatische herziening van die bedragen moeten plaatsvinden, wanneer gedurende een aaneengesloten periode van zes maanden van 1 april 1960 af het indexcijfer der lonen gemiddeld ten minste 3 pct. zal zijn afgeweken van dat per 30 april 1960. Na de bovenbedoelde herziening van 30 april 1960 zal derhalve op het nieuwe indexcijfer kunnen worden overgegaan.

In verband hiermede wordt voorgesteld het indexcijfer der lonen per 30 april 1960 (nieuwe reeks) als basis-indexcijfer in de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet op te nemen in plaats van het thans geldende basis-indexcijfer, dat voor de Algemene Ouderdomswet het indexcijfer per 31 maart 1955 en voor de Algemene Weduwen- en Wezenwet het indexcijfer per 31 oktober 1958 is.

Uiteraard dienen dan ook in die wetten de bij het indexcijfer per 30 april 1960 behorende pensioenbedragen te worden opgenomen.

b. Premie-inkomensgrens

Het bedrag, waarover ingevolge de Algemene Ouderdomswet maximaal premie verschuldigd is — en ingevolge artikel 41, zesde lid, van de Algemene Weduwen- en Wezenwet geldt deze grens van het premieplichtig inkomen tevens voor die wet —, is thans ingevolge het Koninklijk besluit van 19 november 1958 (*Stb.* 507) f 7450 per jaar.

De automatische herziening van dat bedrag vindt ingevolge artikel 27, tweede lid, van de Algemene Ouderdomswet telkens met ingang van 1 januari van enig jaar plaats, wanneer het

indexcijfer der lonen op 31 juli daaraan voorafgaand een afwijking van ten minste 3 pct. heeft vertoond van het indexcijfer, waarop de laatste herziening van dat bedrag is gebaseerd.

In verband met deze bepalingen, staat het vast, dat, uitgaande van het thans geldende indexcijfer, de premie-inkomensgrens met ingang van 1 januari 1961 dient te worden verhoogd. De laatste verhoging van het oorspronkelijk in de Algemene Ouderdomswet neergelegde bedrag ad f 6000 tot f 7450, ingaande 1 januari 1959, was nl. gebaseerd op het indexcijfer der lonen per 31 juli 1958, dat 188 bedroeg, terwijl het indexcijfer per 31 juli 1960 209 bedroeg.

Voor de overgang van het oude indexcijfer naar het nieuwe zullen ook hier eerst de nodige wijzigingen in de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet hun beslag moeten hebben gekregen.

Ten einde de premieheffing bevredigend te doen verlopen, diende evenwel een herziening per 1 januari 1961 van het bedrag, waarover maximaal premie ingevolge de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet verschuldigd is, reeds begin september 1960 bekend te zijn. Ten einde de beide Kamers der Staten-Generaal voldoende tijd te geven het onderhavige wetsontwerp te behandelen, heeft de ondergetekende er de voorkeur aan gegeven de premie-inkomensgrens voor de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet per 1 januari 1961 nog op het oude indexcijfer te baseren en eerst daarna voor de toekomst van 31 juli 1960 — als basis — af op het nieuwe cijfer over te gaan.

De ondergetekende is zich er wel van bewust, dat deze handelwijze afwijkt van die, welke met betrekking tot het bepalen van het bedrag van de loongrens ingevolge de Ziektewet, de Invaliditeitswet, de Werkloosheidswet en het Ziekenfondsenbesluit, die krachtens de wet van 7 juli 1960 (*Stb.* 265) eveneens — zij het niet alleen — aan het loonverloop is gebonden, is gevolgd. Immers, op grond van laatstgenoemde wet is bij de verhoging van die loongrens — bij Koninklijk besluit van 10 november 1960 (*Stb.* 456) — van f 7450 tot f 8000 per 1 januari 1961 wel reeds uitgegaan van het nieuwe indexcijfer betreffende week- en maandlonen per 31 juli 1960. Tegen dit verschil in handelwijze behoeft naar de mening van de ondergetekende evenwel geen bezwaar te bestaan. De beide grenzen hebben immers een volkomen verschillend karakter.

Bij de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet geeft de grens het bedrag aan, waarover maximaal premie kan worden geheven, terwijl de loongrens ingevolge de Ziektewet, de Invaliditeitswet, de Werkloosheidswet en het Ziekenfondsenbesluit beslist over de vraag of een betrokkene al dan niet verzekerd is. Voorts is de laatstbedoelde grens aan het loon- en prijsverloop gebonden, terwijl de premie-inkomensgrens ingevolge de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet alleen aan het loonverloop gebonden is. Alleen al als gevolg hiervan zal er toch uniformiteit van deze grenzen blijven bestaan. Bovendien is dit verschil voor de uitvoering van de verschillende wetten niet bezwaarlijk.

Ten einde te bereiken, dat de premie-inkomensgrens ingevolge de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet na de herziening per 1 januari 1961 aan het nieuwe indexcijfer wordt gebonden, is voorgesteld het indexcijfer per 31 juli 1960 (nieuwe reeks) als basis-indexcijfer in de wet op te nemen en het daarmede corresponderende bedrag in de wet neer te leggen. Dit bedrag is gesteld op f 8250, dit is het bedrag van de premie-inkomensgrens, zoals die, ingaande 1 januari 1961, op grond van de thans geldende indexcijfers zal worden vastgesteld.

4. Voorts zij opgemerkt, dat de overgangsbepalingen van de artikelen 66 en 67 van de Algemene Ouderdomswet en 71 en 72 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet geen toepassing meer zullen vinden en niet meer passen bij de nieuwe redactie van de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet, zoals die in dit ontwerp van wet is voorgesteld. Voorgesteld is dan ook deze artikelen te doen vervallen.

5. Zoals reeds werd opgemerkt, diende de Sociaal-Economische Raad omtrent de onderhavige wetswijziging te worden gehoord. Blijkens zijn advies van 23 september 1960 kan de genoemde raad zich met de in het wetsontwerp voorgestelde wijzigingen geheel verenigen.

*De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.